

ESITYS METSÄHISTORIAN SEURASSA 3.2.2017

Suomen metsäalan kehitysyhteistyötä yli 60 vuotta

Vesa Kaarakka, metsäneuvonantaja
UM / kehityspoliittinen osasto
toimialapolitiikan yksikkö

Sisältö

- Suomi donorina: kehityspoliittikat, linjaukset, maavalinnat
 - Metsäalan asema niissä
- Aikakaudet ja teemat
 - 1950-, 1960- : teolliset puuviljelmät ja metsäteollisuus taloudellisen kasvun vauhdittajina
 - 1970-: keskusjohtoinen kylämetsätalous & aavikoitumisen torjunta
 - 1980-: metsien globaali merkitys, biodiversiteetin suojele
 - 1990-: Köyhyyden vähentäminen, metsien sosio-ekonomiset merkitykset paikallisille ihmisille, ml. osallistava kylämetsätalous
 - 2000-: metsät ja ilmasto, REDD+, laittomat hakkuut

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
2

Suomi avunantajana / kumppanina

- Absoluuttisesti aina pikkutekijä
- Metsäalalla keskisuuri, ”kokoaan suurempi”
- Ajettu omiakin etuja: ”suomalainen lisäarvo”
 - Alkuvuosina osa ulkopolitiikkaa (vahvistaa merkitystä länsimaana)
 - 1970- yritykset mukaan: henkilöavusta konsulttiohjelmiin, laitetoimituksiin
 - 1980- voimakas kasvu (1990 0,7 %)
 - 1990- kehitysteoriat ym. tärkeiksi
 - 1995- EU, Rion ympäristökokous,
 - 2000- laatu, tuloksellisuus
- Maavalinnat

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
3

Poliittinen ohjaus

- KV-yhteistyön periaateohjelma 1974
 - tärkeimmät alat: ...metsä- ja puutalous, -teollisuus...
- Kehitysyhteistyökomitea 1978
- UM:n toiminta- ja taloussuunnitelma 1984-86:
 - metsätalous (yksi monesta sektorista): tuetaan vastaanottajamaiden taloudellisen, sosiaalisen kehityksen suunnitelmia
 - Suomen tuki sinne missä mailla tarpeita ja meillä resursseja
- Kehitysyhteistyön ohjelmat, periaatepäätökset, linjaukset 1996-
 - Metsäalan kehitysyhteistyön strategia 1991
 - Metsälinjaus 2009 (päivitys 2012)

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
4

Menetelmät, ohjeistot

- Kahdenvälinen, alueellinen, monenkeskinen
- Kehitysluotot, korkotuki
- FINNFUND (1979-)
- Kehityspankit, rahastot (osa monenkeskistä)
 - Maailmanpankki : Kafubu Sawmill/Sambia, FOMACOP/Laos
 - AsDB: Forestry Master Plans. Filippiinit, Nepal, Hill Forest Dev /Nepal,
 - Maailmanpankki: konsultti/asiantuntijarahastot
- Kansalaisjärjestöt
- Hankeohjeistot 1991,1998, 2010, 2016...

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
5

1950-, 1960-: teolliset puuviljelmät ja metsäteollisuus taloudellisen kasvun vauhdittajana

- Ensimm. kahdenväl. ”kehityshanke” Punjabissa 1957-58
 - 2 asiantuntijaa Intian metsäntutkimuslaitokseen; 4 intialaista stipendiaattia
 - Tutustuminen Himalajan rinteiden havumetsiin; selvitetiin metsäteollisuuden mahdollisuuksia, raaka-aineen saantia
 - Usko suomalaisen teollisuuteen, suunnittelu- ja koneviennin edistäminen
- Kehitysapu monenkeskistä: suomalaisia asiantuntijoita kansainvälisten järjestöjen kautta
 - 1960-l alkuun mennessä yli 200 (pääosin taloudessa)
 - kehitysmaiden stipendiaattien lyhyet tutustumis- ja opintovierailut (1949-)

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
6

Metsäyhteistyö Tunisiassa 1965-73

- Päämääriä: metsien käytön edistäminen; koulutus, tutkimus, organisointi
 - Tunisian metsähallituksen, muiden metsäprojektien kanssa
- Käytännön tavoitteita: Saharan leviämisen torjunta istutuksin; myös viennin edistäminen (havusellutehdas)
- "Supistui" ympäristö- ja koulutushankkeeksi
 - > 600 metsäalan ammattimiestä koulutettiin
- Metsäkoulu jatkanut toimintaansa, myös uusin teemoin
 - Laitteita, mittausvälineitä yhä käytössä
 - Nyt mietitään: miten tuetaan metsien säilyttämistä, ilmastokestävyyden lisäämistä

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017

7

1970-: Keskusjohtoinen kylämetsätalous, aavikoitumisen torjunta

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017

8

1970-: Keskusjohtoinen kylämetsätalous, aavikoitumisen torjunta

- Sudanin metsätalousohjelma 1979-1991
- Suunnitelma 1990: (osa aiemmin aloitettua)
 - Metsähallinnon, teknisen koulutuksen, tutkimuksen tuki
 - Keskusmaakunnan metsien kunnostus ja hoito
 - Khartumin vihervyöhykkeen kunnostus ja metsitys; Rahadin polttopuustutukset
 - Valkoisen Niilin maaseutumetsähanke, arabikumipuun uudelleenistutukset
- (Siihen mennessä) suurin metsäalan hanke
 - Leikkaukset 1990, vain stipendiohjelma HY:ssä jäljelle (1991-1997)
- Tutkimus- ja koulutusyhteistyö jatkuu yhä
- Osa 1980-luvun taimitarhoista yhä toiminnassa

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017

9

Forestry Training Programme

- Perustettiin 1967, AKH:n alainen, pääosin UM:n rahoittama:
 - metsäalan koulutusta erit. keskitason henkilöstö,
 - Kouluttajien koulutus (ToT)
 - instituutioiden vahvistaminen
 - pienen ja keskitason teknologiaa
 - hankkeita yli 40:ssä maassa, osanottajia yli 80:stä maasta
- Tekninen koulutus hyvää
- Toivottavaa: Ylhäältä alas, tarjontavetoinen, yhteistyö paikallistoimijoiden kanssa, yhteisöjen osallistaminen

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017

10

1980-: Metsien globaali merkitys, biodiversiteetin suojelu

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017

11

1980-: Metsien globaali merkitys, biodiversiteetin suojelu

- Metsäinventoinnit, metsätalouden suunnittelu; kumppanimaiden metsien hallinnon, hoidon ja käytön, metsäntutkimuksen vahvistaminen
- Tropical Forestry Action Plan
- Opetus ja tutkimus
 - HY: metsäarviointi (Meksiko) 80-, VITRI metsänhoito ym. 80-, (Thaimaa, Indonesia, Kenia, Sudan)
 - Turku (80-: geologia, kasvitiede, biodiversiteetti)
 - JoY (90-), Etiopia, Sambia, Namibia
 - VTT, (ex-)METLA, jne..

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017

12

Tansanian vuoristometsät: suunnan muutos

- Alkoi tukena metsäteollisuudelle 1970-luvulla
- Puutteellinen inventointi (1977); Kansainvälinen paheksunta 1985 (New Scientist),
 - 1985-89 Amani Forest Inventory and Management Project
 - 1991: East Usambara Catchment Forest project (EUCFP):
 - Luonnonsuojelu
 - Valuma-alueen metsänhoito
 - Istutusmetsätalous
 - Instituutioiden tuki
- Metsähallitus toteuttamaan, IUCN mukaan, parantunut yhteistyö yhteisöiden kanssa; ei ongelmia
 - Amani Nature Reserve perustettiin 1997

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
13

1990-: Köyhyyden vähentäminen, metsien sosio-ekonomiset merkitykset, osallistava kylämetsätalous (sektoriohjelmat)

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
14

Keski-Amerikan alueellinen metsäohjelma 1992-2003

- Alueellinen ja horisontaalinen yhteistyö
- Kapasiteetin vahvistaminen
- Hallinto, toiminnan kaupallistaminen
- Kansalliset hankkeet Honduras, Guatemala, Nicaragua
 - Köyhyyden vähentäminen hyvin suunnitelmassa ja toimeenpanossa (sosiaalisia, taloudellisia ja ekologisia hyötyjä yhteisötasolla,
 - Alueellisten yleisiä ongelmia:
 - Tuloskehikko yhdisti kansalliset hankkeet ja yhteisötason tuen alueelliseen yhteistyöhön
 - Metsätalousmallia käytetään yhä mäntymetsissä
 - Opetusta ei otettu huomioon UM:n muistissa

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
15

Laosin kylämetsätalousohjelma 1995-2000

- Yhdessä Maailmanpankin kanssa
- Innovatiivinen kylämetsätalousohjelma
- Maaseudun väestö mukana metsien hoidon ja käytön suunnittelussa ja toimeenpanossa, ml. puumyynti
- Kylien organisoituminen (Village Forest Associations),
 - hoito-ohjeet, seuranta ja valvonta,
 - metsäoikeuksien ja hallinnan vahvistaminen
 - Kylärahastot, VFAt päättivät käytöstä
- Laaja koulutus: kylien edustajat, maatalousneuvojat
- Lainsäädäntö, ohjeistot
- Hallitus säikähti muutoksia

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
16

1995: Results or impacts (Koponen ja Mattila-Viro)

- Suppeahko 6 hankkeen evaluointiraportteihin perustuva,
- Useimmat hankkeet saavuttaneet välittömät tavoitteet; konkreettiset/mitattavat paremmin kuin muut,
- Liian kunnianhimoisia, tuloksia hitaasti, aikataulut jäljessä
 - syyt: teknisiä, poliittisia tai sosiaalisia
- Tulokset saavutettu, mutta ei suunnitelman mukaan
- Toteutus teknisesti hyvin; toistettavuus, kokemusten levittäminen ei toteutunut
- Paikallisväestön vähäinen tai yksipuolinen osallistaminen

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
17

Sektorievaluatio 1990-2000 (LTS)

- Hyviä hankkeita, mutta hajallaan
- Rajallinen politiikan johdonmukaisuus, hyvä relevanssi
- Henkilöstön korkea tekninen pätevyys;
- Puutteellinen ongelma-analyysi >> köyhyyttä, elinkeinoja, tasa-arvokysymyksiä vaikea tarkastella
- Resurssien käyttöä seurataan tarkemmin kuin vaikutuksia
- Vähän laajoja vaikutuksia (development objectives)
- Suomen yhteistyö samaa tasoa kuin muilla, mutta analyysin puute ja kapea näkökulma estävät laajojen tavoitteiden saavuttamista

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
18

2000-: Metsät ja ilmasto, REDD+, laittomat hakkuut, yksityissektori mukaan

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
19

Sektorievaluuatio 2001-2010 (LTS)

- Suomen lisäarvo on kansainvälisesti tunnustettu
- Uudenlaisia lähestymistapoja on rohkeasti kokeiltu
- Metsäpoliittinen linjaus (2009) antaa pohjan
- Toiminnan yhteiskunnallinen vaikutus lisääntynyt
- Vaikutukset, muutokset rajallisia (on myös hyviä)
- Oikeudenmukainen tuottojen jako
- Läpileikkaavat teemat eivät näy toimeenpanossa
- Suomalainen lisäarvo ei riittävästi hyödynnetty
- Hankkeiden valmisteluun, perusselvityksiin panostettava enemmän

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
20

Yhteenvetoa

- "Tekeväille on sattunut", laatu paranee vähitellen
- Metsäala pitkäjänteistä, tulokset kypsyvät hitaasti
- Metsät osana jotakin muuta
- Merkitys on kasvanut ja kasvaa:
 - Tuloksellisuus / vaikuttavuus
 - Syy-seuraus, (attribuutio / kontribuutio)
 - Monimutkaiset vaikutussuhteet
 - Tilivelvollisuus eri tahoille
 - Rahoituksen supistuminen,
 - Puututaan herkemmin: korruptio, muu väärinkäyttö
- Uudet yhteistyön muodot

Metsäalan kehitysyhteistyön historia 1950-luvulta

2.2.2017
21